

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

SOCIETATE, COMUNICARE ȘI VALORI (XII)

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

La încheierea acestor considerații despre raporturile dintre cele trei concepe-realități se impun atenției nu atât obișnuitele concluzii - ce însoțesc orice demers analitic și care, de fapt, se constituie în ipoteze pentru noi abordări - cât unele reflecții de sineză privind actualitatea unei teme majore a lumii de azi și de mâine. Într-adevăr, societatea umană a sfârșitului de secol XX, pregătindu-și intrarea în următorul, trebuie să se bazeze selectiv și critic pe valorile reale ale civilizației, are nevoie de un flux continuu al comunicării dinamice, al transmiterii în cadrul național și internațional a celor mai performante cunoștințe. Este vorba de necesitatea unei comunicări libere, largi, democratice care să asigure accesul la cunoașterea directă, la informare operativă și oportună a căt mai multor oameni; a tuturor, dacă nu este, cumva, o iluzie, o speranță obtinută de multe piedici, obstacole și dificultăți, indiferent dacă acestea sunt de natură obiectivă ori subiectivă. Cu alte cuvinte, în acest proces intervin și acei factori care au interesul de a stimula sau, dimpotrivă, de a limita cunoașterea, comunicarea, fie ea socială, științifică, politică, economică sau de altă natură, inclusiv sub aspectul informării generale prin mass-media. În această privință își fac loc - fie că este vorba despre societăți relativ stabilă în cadrul unui sistem ori de altele în tranziție - practicile de a limita comunicarea, de a o supune unor distorsiuni ce o îndepărtează, deliberat sau întâmplător, de valorile autentice,

ajungându-se uneori în situații extreme: a comunica orice, fără discernământ, și a bloca total comunicarea socială cu sens valoric definit.¹⁾

Autorii în cauză, cărora li se pot adăuga mulți alții, din spații geografice și culturale diferite, încearcă a descrie implicatiile practice - individuale și colective, social-economice, politice sau culturale - ale unei teze oarecum clasice a sociologiei cunoașterii. Este vorba despre teza relației organice dintre cu-

noaștere și interes, asupra căreia s-a oprit mai pe larg, între alții, un reprezentant de frunte al filosofiei și sociologiei contemporane, Jurgen Habermas. Aceasta observase că "în conceptul de interes conducerător de cunoaștere sunt reunite cele două momente a căror relație va trebui să fie clarificată: cunoașterea și interesul", dat fiind că "ideile servesc foarte adesea pentru a confi acțiunilor noastre motive justificatoare în locul motivelor reale".

(Continuare în pag. 6)

ÎN REDRESAREA AGRICULTURII

ROLUL STATULUI NU POATE FI MINIMIZAT

Acad. DAVID DAVIDESCU

În prima parte a acestui articol ("Opinia națională" nr. 98) arătam că lichidarea structurilor de proprietate obștească (asemenea însăși instituirii lor) s-a făcut sub semnul amatorismului. Este drept că nici Marx, nici Lenin și nici domnul Petre Roman nu aveau rădăcini rurale și nu cunoșteau agricultură decât din cărți sau din mass-media și, totuși, au elaborat "Tezele" lor privind colectivizarea (socializarea) agriculturii sau decooperativizarea (lichidarea, după domnul Petre Roman) ca niște amatori. Gospodăria mică și tărănească este necompetitivă, pentru că ea nu asigură necesarul de

produse pentru consum propriu, nici posibilitatea acumulării de capital pentru înzestrarea, modernizarea sau mărirea suprafeței exploatațiilor prin cumpărarea de teren.

În alte țări (est-europene), care au făcut o reformă în agricultură similară cu ceea ce s-a făcut la noi (Lituania), statul nu sprijină decât unitățile agricole cu o suprafață mai mare de 6 ha. La noi se face caz că s-a elaborat o lege a "arendei", care, chipurile, ar rezolva multe probleme. Dar "arendarea" nu reprezintă proprietatea mică și tărănească este necompetitivă, pentru că ea nu asigură necesarul de

Pledoarie pentru empatie

Acad. ȘTEFAN MILCU

Empatia nu este un termen curent folosit în limbajul comun. De aceea necesită o primă clarificare pentru logica pleoariei. Desemnează, după originea termenului, o comunitate de vibrație psihofețivă cu o persoană sau cu o comunitate umană. Este o variantă a complexului solidarității umane care elimină șovinismul, xenofobia și alte sentimente generatoare de neînțelegeri și conflict. În actualitatea epocii noastre, tulburată de conflicte cu motivări iraționale și intolerante, empatia se impune ca un antidot universal al acestor situații.

Empatia creează starea complexă de apropiere și înțelegere umană; înțelepciunea apartenenței la comunitatea umană unde diversitatea de orice fel nu poate elibera sentimentul nobil al empatiei. Orice acțiune de grup sau de asociație rămâne neficientă dacă este lipsită de empatie. Empatia poate avea și o interpretare filosofică: o interrelație dintre părți, întrucât acestea sunt componente ale unui tot. Această semnificație filosofică este de fapt cuprinsă în empatie, pentru că fiecare om face parte din totul - umanitar care-l obligă să se compore ca o componentă reprezentativă a complexității speciei umane.

Empatia depășește toate aceste reprezentări obiective prin introducerea sentimentelor umane de solidaritate și de toleranță.

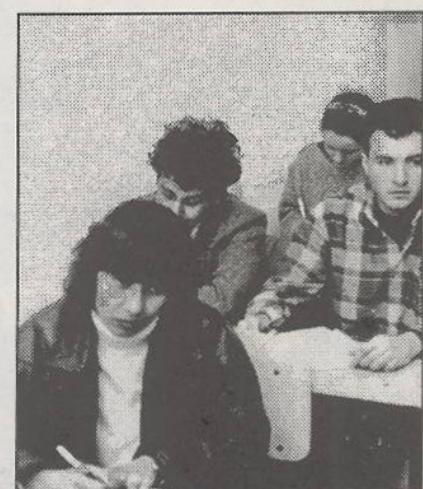
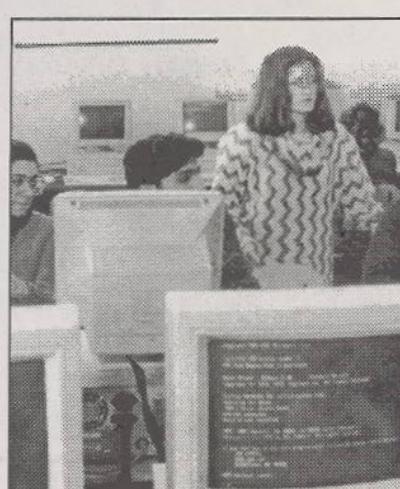
**Pentru memoria lui
GEORGE ENESCU -
Un „Templu al meditației și
reculegerii”**
Însemnări de acad. prof. dr.
VASILE GIONEA

Pag. 5

"alternative", o dovedesc cele 5 C.A.P.-uri care nu s-au lichidat și au rămas cu aceeași structură de organizare, cu ferme și s-au transformat în societăți agricole cu capital privat, cu un statut prin care se recunoaște dreptul de proprietate al fiecărui membru, ca și dreptul de a ieși din individualizare la cerere cu suprafața care-i aparține. Fiecare societar primește o redevanță anuală pentru suprafața de teren cu care participă la beneficiu, proporțional cu indicele de participare la patrimoniul societății.

Că existau și alte "alternative" în afară de "lichidare" o confirmă și faptul că, după lichidarea C.A.P.-urilor, noii proprietari s-au regrupat din nou în "asociații" sau "societăți agricole" cu personalitate juridică, astfel încât astăzi peste 50% din terenul agricol privatizat se exploatează sub forme asociative.

**LA
UNIVERSITATEA
„SPIRU HARET”**
activitate rodnică,
atmosferă specifică
sfârșitului de an de
învățământ

COLEGIILE REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

COLEGIUL PENTRU REFORMĂ ȘI RELANSAREA ECONOMIEI NAȚIONALE

- Acad. Alexandru Bărlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N. N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părlăuță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman
- Prof. dr. Petre Mălcome
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE ȘTIINȚEI ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

- Acad. Stefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Stefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Acad. Marius Peculea
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Dan Ghioce
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac

COLEGIUL PENTRU PROBLEMELE CULTURII ȘI ARTEI

- Acad. Eugen Simion
 - Prof. dr. Alexandru Boboc, membru corespondent al Academiei Române
 - Radu Beligan
 - Grigore Vieru
 - Paul Everac
 - Dinu Săraru
 - Prof. dr. Ion Dodu Bălan
 - Prof. dr. Victor Giuleanu
 - Dumitru Radu Popescu
- COLEGIUL PENTRU IDEEA NAȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ ÎN ROMÂNIA**
- Prof. dr. Aurelian Bondrea
 - Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
 - Prof. dr. Ioan Scurtu
 - Prof. dr. doc. Titu Georgescu
 - Prof. dr. Ștefan Lache
 - Prof. dr. Gheorghe I. Ioniță
 - Adrian Păunescu

Director:
Prof. dr. AURELIAN BONDREA

LA UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”

**activitate rodnică,
atmosferă specifică
sfârșitului de an de
învățământ**

Opțiuni în lumea contemporană

LIBERALISMUL ȘI COMUNITĂȚILE UMANE

Dr. ION MITRAN

Doctrinei politice a liberalismului i-a fost și îi este necesar un continuu efort de împăcare a individualismului cu tezele rationale ale prosperității colective, cu motivațiile progresului istoric, totdeauna inexplicabil prin prima tezei centrale a libertății absolute a individului. De altfel, diversele școli de gândire liberală, de la cele clasice la cele mereu renovate prin confruntarea cu social-democrația și chiar social-creștinismul ori democrația creștină, au trebuit și trebuie să găsească puncte de contact cu evoluțiile moderne ale societății umane, evoluții cărora numai trogloditismul dogmatic le poate „lipi” etichete ideologice care trimit la alte doctrine politice considerate „adverse”. Democrația autentică și pluralismul politic nu pot fi exclusiviste fără riscul de a-și altera propriile principii. Așa se explică de ce, în genere, neoliberalismul sau liberalismul modern caută căi de împăcare între teoriile libertății depline a individului și rațiunile responsabilității sociale sau ale controlului social ca pavăză împotriva egoismului.

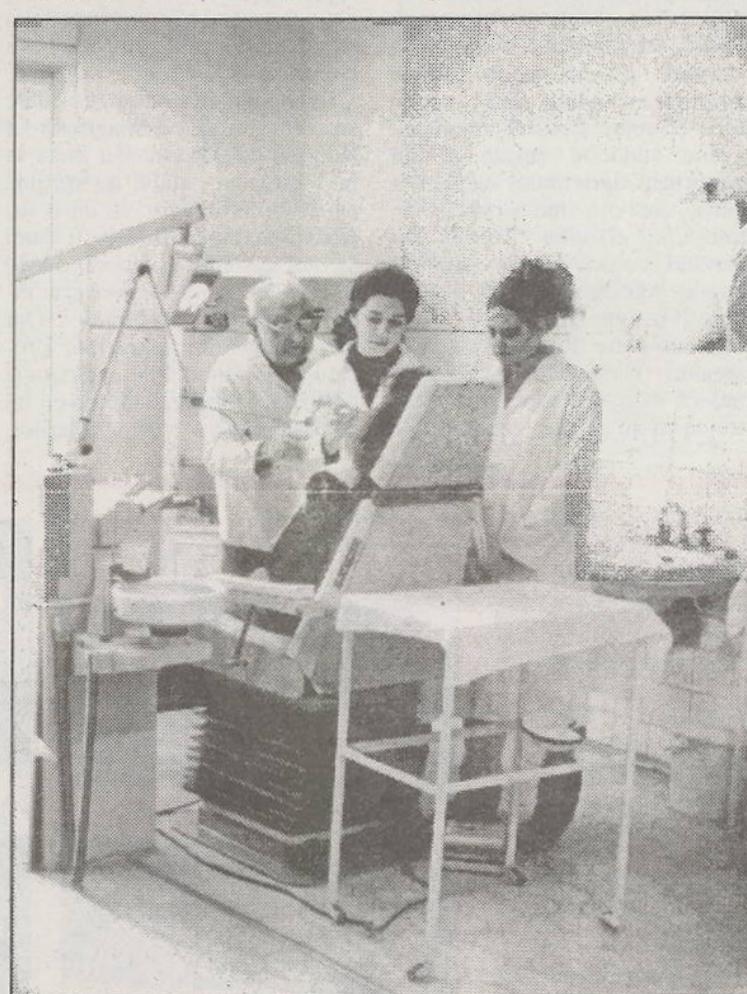
Unii ideologi sau exegeti ai doctrinei librale acordă atenție unei teme relativ noi precum teoria dispersării informației, teorie pe care se intemeiază și concluziile privind „superioritatea formării spontane” asupra celor construite rațional. În această ordine de idei, F.A. von Hayek, propunându-și să deschifreze misterioasa lume a comerțului și a banilor, dorește să demonstreze că civilizația este atât de complexă iar comerțul poate deveni productiv, deoarece, în mod natural, universurile subiective ale indivizilor diferă. În concepția sa, tocmai diversitatea scopurilor individuale conduce la o mai mare putere de satisfacere a nevoilor generale

de spiritul de grup.

După părerea lui Hayek, producătorii, comercianții și finanțari nu se preocupă de nevoile concrete ale unor oameni cunoscuți, ci se dedau la unele calcule abstrakte asupra costurilor și profiturilor, ca premişă a deciziilor, încât tocmai preocuparea pentru profit face posibilă cea mai eficientă utilizare a resurselor. Potrivit unor asemenea teze, numai raporturile între prețuri îi spun întreprinzătorului când prețul de revenire depășește suficient prețul de cost pentru a face profitabilă investiția capitalului într-o anumită ramură. În acest sens, prețurile și profitul devin pârghia cu care investitorul își măsoară posibilitatea de a intra și de a se menține în circuitul economic, piata oferind resursele materiale și de informare de care au nevoie investitorii pentru a obține ceea ce vor.

Contrapunerea analitică între ordinea dezvoltată a pieței libere și schemele dezvoltării planificate trimite, cu siguranță, și la concepția lui Karl Popper privind „societatea deschisă”, în cadrul căreia nu individul, ci societatea, statul asigură ordinea în deplină libertate, pe baze constitutionale democratice. Gânditorii ca Hayek și Popper, la care s-ar putea adăuga și alții, nu neapărat din aceeași familie spirituală, par a se fi unit în concepție și creație spre a avertiza că piața liberă nu înseamnă libertatea de a face orice. Neoliberalismul este astfel nevoie a recunoașterii adevărul că economia de piață presupune, în fapt, liber acces instituționalizat, strict respectare a legilor, controlul social prin pârghii economice, corectitudine morală și competiție străină de orice manipulare.

Nu este lipsit de semnificație faptul că unii gânditori neoliberali, printre care și Hayek, atrag atenția că dacă utilizarea termenului de societate, ca substitut pentru starea de organizare coercitivă, se datorează lui Marx, autorul „Capitalului” a ajuns, prin conceptul de societate, să avanzeze ideea de conducere prin libertate sau eliberare. Dar, aşa cum notează Hayek, chiar în legătură cu „socialism” și „capitalism”, termeni uzitați în general pentru a distinge cele două principii opuse de coordonare a colaborării umane, colectivismul și individualismul, ambi sunt „influiența de tendințe politice”. Arătând că utilizarea termenului „social” a devenit echivalentul „echității distributive”, reputatul economist-filosof sesizează neconcordanța acesteia cu ordinea competitivă a pieței, precum și cu creșterea sau menținerea populației și bogăției. Este, însă, în spiritul neoliberalismului să considere că factorul social ar reprezenta principalul obstacol pentru însăși menținerea societății, dat fiind că - după cum susțin unii dintre reprezentanții săi de marcă - omenirea nu ar fi putut să atingă și nici nu poate să mențină actualul ei nivel de civilizație fără „o anumită inegalitate, care nu este determinată de și nici reconciliabilă cu vreun fel de judecăți morale deliberate”; teză - se înțelege - mai puțin concludentă și, de fapt, repepe părăsită de reprezentanții neoliberalismului în confruntarea lor inevitabilă cu practica socială. Asemenea oricarei alte doctrine politice, și liberalismul dorește a se afirma și a căștișa aderenții în viața socială, în colectivitățile umane și nu doar între perejii bibliotecilor. Perioadele de tranziție sunt, în mod evident, aşa cum se vede și în cazul României, caracterizate prin tendința de captare a opiniei publice de către diversele doctrine politice într-un fel de întrecere teoretică și confruntare a argumentelor.

Reflecții

ISTORIE ȘI DESTIN ROMÂNESC

Prof. univ. dr. GH. I. IONIȚĂ

spontană. De pe aceste poziții s-a susținut și se susține că totul a fost rezultatul exclusiv al ieșirii în stradă a unui popor care nu mai putea suporta regimul totalitar instituit de Nicolae Ceaușescu.

Pe de altă parte, există punctul de vedere al unor jurnaliști, analiști politici, chiar al unor istorici români și străini, al unor politicieni neimplicați în respectivele evenimente. Fără a exclude dintre cauze exasperarea populară provocată de regimul totalitar, acest punct de vedere consideră că evenimentele din Decembrie 1989 au reprezentat o lovitură de stat, pusă la cale de Moscova în scopul instaurării în România a unui comunism perestroikist. Alții - de pe o altă parte a baricadei - spun că, în 1989, nici Gorbaciov, nici K.G.B. nu erau interesati într-o lovitură de stat care să eliminate partidul comunista. În viziunea K.G.B., acest partid ar fi trebuit să rămână neclintit la putere "cu stema și emblema" - cum afirma recent un cunoscut politolog, ceea ce ar și explica, pe un alt plan, puciul moscovit din 1991. "O sângeroasă rotație de cadre" ar fi fost în România, după părerea unui comentator; o "mare îmbulzeală", o "aglomerajie" - socotesc unii; o răsturnare de situație pusă la cale la Malta - spun alții - dar evoluția lucrurilor ar fi depășit obiectivul vizat de Mihail Gorbaciov.

Discuția pe o asemenea ultimă temă poate fi continuată; ipoteza este credibilă și, după părerea noastră, Mihail Gorbaciov și-a dorit efectiv să scape de conducerile din Est, practic să le înlocuiască cu oameni favorabili politicii sale perestroikiste. Când este vorba de Nicolae Ceaușescu, dorința putea fi acută și a și fost, având în vedere opoziția deschisă pe care i-o făcea liderul de la București.

De altfel, ori de câte ori, la Moscova, a venit la cărmă o puternică personalitate, ambicioasă în schimbarea istoriei, ea a căutat să-și impună propria-viziune asupra comunismului și în celealte țări ale lagărului comunist. În afară lui Mihail Gorbaciov, să-l mai amintim doar pe N.S. Hrușciov, care, în anii 1954-1956, a determinat schimbarea în Est a primilor secretari ai partidelor comuniste, pentru că nu corespundeau, după părerea lui, noii politici a Moscovei. Schimbările, firește, au fost regizate și s-au produs în plenare ale Comitetelor Centrale ale acestor partide, pentru a se da o față de căt de nederanjantă.

La noi - după unele păreri - sub presiunea internă și externă, lovitura de stat perestroikistă s-a transformat, treptat, într-o revoluție anticomunistă. Unii spun chiar că revoluția nu poate fi limitată doar la perioada 17-22 decembrie 1989 (la fel cum nici actual de la 23 August 1944 n-a fost de o singură zi, ci a continuat până către sfârșitul acelei luni), pentru că ea cuprinde și momente ulterioare, cum ar fi: demonstrațiile anticomuniste de la sfârșitul lui Decembrie '89, după ajungerea la putere a grupării perestroikiste, demonstrațiile anticomuniste din 12 ianuarie 1990, 28 ianuarie 1990 și 16 februarie 1990, manifestațiile mult timp prelungite din Piața Universității din Capitală. Potrivit unor astfel de judecăți, sub puterea acestei presiuni a realității, echipa perestroikistă aflată la conducere, săpătă de nevoia de a rămâne pe poziții cu orice preț, s-a văzut obligată să abandoneze comunismul și să fie de acord cu elementele de fond ale democrației: presa liberă, pluralismul, economia de piață, alegerile libere, posibilitatea nestingherită de călătorie peste hotare și a.

Considerat a fi unul dintre cele mai enigmatische momente nu numai din istoria recentă a României, dar și din cea a Europei și a lumii, momentul Decembrie 1989 a constituit și constituie în continuare obiectul unor vii și numeroase controverse. Desigur, față-față cu ceea ce s-a petrecut în alte țări, în cele vecine cu noi, de exemplu, cam în același timp, unde comuniștii reformați - se știe - au înlesnit instaurarea noii puteri (în Polonia, Masa rotundă cu Solidaritatea, în Ungaria, înălțarea lui Kadar, în Cehoslovacia, aranjamentul cu Forumul lui Havel, în Bulgaria, eliminarea lui Jivkov de către Mladenov).

Spre deosebire de astfel de rezolvări, în România a fost efectiv o erupție socială de proporții și chiar foarte dură, cu un caracter popular și național. Timpul scurs de-atunci face ca în problema conținutului definitoriu al acestor evenimente să existe mai multe puncte de vedere. Potrivit punctului de vedere al echipei care a preluat puterea după răsturnarea regimului ceaușist, a fost vorba de o revoltă

simple întâmplări sau coincidențe ce demonstrează că au existat forțe care au pregătit peste hotare, au incitat de acolo și chiar au fost la un pas de a interveni; există informații credibile că ele au și acționat din interiorul României. Si nu există nimic surprinzător în aceasta, căci spiritul Yaltei a rodit pe noi coordonate în Malta și s-a asternut în "cazul" Europei Centrale și Sud-Estice, inclusiv în România. Istoria, suntem convinși, va dovedi acest lucru, până la capăt! Chiar dacă Gorbaciov și Bush nu-și aduc acum aminte - în cazul cel mai bun, dacă nu o fac deliberat pentru a minti cu cinism popoarele, încă o dată și, printre ele, și poporul român.

În aceste coordonate ne este încă greu să vorbim în termeni siguri, transanță despre ceea ce a fost în România la finele lui decembrie '89 - o revoluție, un "complot", o "lovitură de stat", o acțiune doar a forțelor interne sau, poate, a acestora, strâns conectate cu așa-zisii amici internaționali ai țării noastre? Desigur, nu este o nouătate că în terminologia care se folosește astăzi pentru caracterizarea sensului celor petrecute în '89 nu lipsește nici termenul de contrarevoluție. Departe de noi posibilitatea de a ne opri ferm la unul dintre acești termeni. Si cred că pentru oricine este încă prematur de a se opri. În neputință de a ne pronunța, deocamdată, în termeni siguri, asupra a ceea ce a fost, socotim potrivit să folosim deliberat terminologia de **Evenimentele din decembrie 1989**. E mai prudent!

Si totuși, câteva aspecte am dori să discutăm. De pildă, dacă în acele împrejurări a fost o revoluție - cum spun destui astăzi -, atunci cine a fost inițiatorul și conducătorul ei? László Tökes, cumva? Pentru că din casa lui au pornit tulburările la Timișoara! Ce caracter și ce program a avut în acest caz revoluția? A fost antisocialistă, monarchistă, religioasă? A pomenit cineva atunci de revenirea la capitalism și de distrugerea economiei naționale numai pentru că aceasta era socialistă? S-a cerut revenirea la monarhie aşa cum s-a afirmat la împlinirea a cinci ani de la evenimentele din '89 în cadrul manifestărilor evocatoare de la Timișoara? Cine și în numele cărei cauze revoluționare a omorât tinerii militari de la Otopeni? Problema teroristilor mai rămâne pe tapet sau și-a pierdut pe drum semnificația? Cine și asumă răspunderea pentru distrugerile provocate din '89 până în prezent avuției naționale, distrugeri care ne-au aruncat, practic, cu decenii în urmă?

Dar să ne oprim aici cu enumerarea întrebărilor ce nu se doresc a fi retorice și să spunem că acest atât de greu încercat și răbdător popor are dreptul să cunoască nu numai pe luptătorii în revoluție, ci și pe înamicul lor. **Are dreptul la adevăr și nu la ficțiune!**

Sus:

Monumentul

lui

Mircea cel

Bătrân

ridicat

în urmă

cu

cincisprezece

ani

la Tulcea.

Dreapta:

Monumentul

lui Stefan

cel Mare

ridicat

în urmă

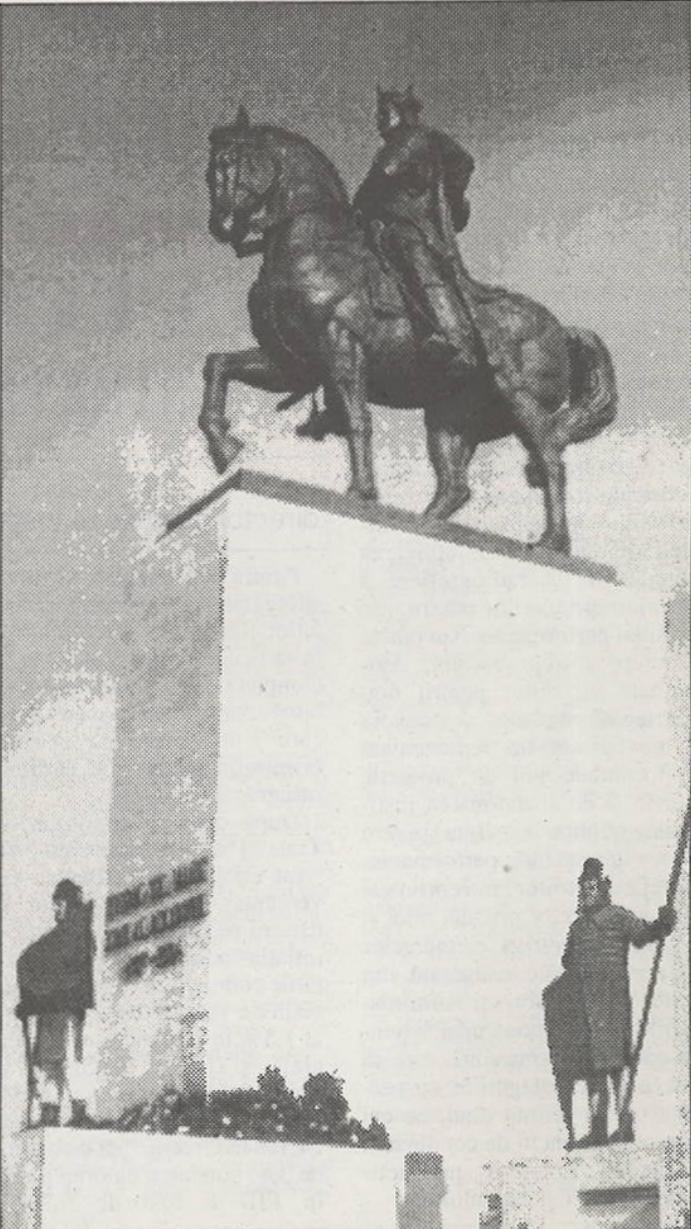
cu aproape

douăzeci

de ani în

apropiere de

Vaslui.

PUNCTE DE VEDERE

OPTIUNEA MANAGERIALĂ ÎN ECONOMIA SOCIALĂ DE PIATĂ

Economia de piață, prin excepția concurențială, solicită managerului, printre altele: exploatarea favorabilă a diferitelor oportunități; aplicarea unui sistem de lucru direct și eficient; utilizarea unor metode, tehnici și proceduri validate și perfecționate în timp.

În esență, managerului i se cere să-și exercite autoritatea și responsabilitatea în aşa fel încât să obțină rezultate de performanță. Să adăugăm că astăzi, în perioada de tranziție spre economia de piață, managementul și managerii au de făcut față, în România, unor probleme cum ar fi: perfecționarea cadrului legislativ; conceperea și elaborarea unor opțiuni naționale de dezvoltare; stimularea proceselor de restructurare și privatizare; oprirea fenomenelor de cădere economică; preocupările față de costurile sociale ale reformei; stăpânirea marilor fenomene perturbatoare ca: inflația, somajul, săracia, conceperea și aplicarea strategiilor generale, pe ramuri și domenii de activitate, a strategiilor teritoriale; modificări structurale; noi echilibre dimensionale; dezvoltarea autonomiei locale.

Raportarea la aceste probleme presupune aplicarea teoriei simultaneității priorităților, care operează cu un complex de factori meniți să rezolve corelat un ansamblu de probleme naționale și de integrare europeană în același timp.

Abordări noi

Dintre curentele manageriale mai recente pot fi exemplificate două, și anume: **curentul antreprenorial și cel al responsabilizării**. Primul, datorat lui Peter F. Drucker și expus în lucrarea sa **Inovația și sistemul antreprenorial**, apărută în Editura Enciclopedică în anul 1993, are în vedere faptul că politica antreprenorială presupune învingerea rezistenței la schimbare, aviditatea de lucruri noi, aplicarea metodei X de radiografie a stării întreprinderilor pentru a le face mai performante. Nevoia de societate antreprenorială, deocamdată un viitor pentru noi, este legată mai ales de: nevoia de inovații sociale, reprezentată de formulele noi de protecție socială și de abandonarea instituțiilor publice învechite, pentru a crea altele mai performante; protejarea noilor întreprinderi (mai ales a celor private, mici și mijlocii) împotriva elementelor de normativitate exagerată din partea guvernului și administrațiilor locale; preocuparea pentru educație permanentă, care să vizeze toate categoriile de personal și, în primul rând, pe cei care ocupă funcții de conducere; realizarea creșterii productivității muncii și capitalului.

Prof. dr. MIHAIL DUMITRESCU, director general
Conf. dr. LUCICA IONESCU,
Institutul Român de Management (IROMA)

Un alt curent mare este cel exprimat prin **imperativul responsabilizării**, lansat la Universitatea din Harvard - S.U.A. Aparținând prof. Daniel Mills, acest curent reprezintă o nouă abordare a managementului și managerului într-o lume dinamică a afacerilor. Cele șase etape propuse pentru o înaltă performanță organizațională sunt: 1) tolerarea greșelii; 2) construirea obiectivelor; 3) perspectiva; 4) obiectivele cadru (tintă); 5) evaluare; 6) motivare. În sinteză, acest curent reamintește că nu trebuie rezolvate problemele de management din anii '90 cu un stil de management care aparține trecutului.

Fără a presupune uniformitate, ceea ce nu este nici posibil, nici necesar, standardele manageriale, ca sisteme evolute de măsurare a performanțelor, sunt chemate să promoveze o combinare a unor elemente de specificitate cu unele reguli de comportament general acceptate și, evident, aflate și acestea într-o evoluție permanentă.

Standarde manageriale

Necesitatea standardelor manageriale, ca perspectivă, poate fi relevată și prin următoarele sublinieri: pentru a evalua starea actuală a comportamentului și acțiunilor mana-

ECONOMIA TRANZIȚIEI SI INTERESUL NAȚIONAL

tantismul în management - pericol social foarte important - poate fi propagat cu ușurință de instituții fantomă.

Susținând dezvoltarea amplă a cercetării în management și implicarea acestora și a slujitorilor ei în rezolvarea marilor probleme cu care se confruntă societatea românească, rămâne ca factorii de decizie să sesizeze mai mult această ofertă și să o valorifice.

În ce privește etapele progressive ale caracteristicilor manageriale - tradiționale, de tranziție și de stabilizare - ne-am opri, mai ales pentru etapa de tranziție, la: procesele de integrare a noilor tipuri de structură și instituții în mecanisme care să acționeze coerent; prioritatea acordată relațiilor umane pe considerentul că utilizarea intelligentă a resurselor umane este unul din principalele elemente de succes ale diferitelor unități și organisme; rolul imens jucat de informare și de sistemele informatici moderne în construirea variantelor decizionale și în optimizarea acestora; flexibilitatea comportamentelor și organizațională, care să sporească gradul de adaptabilitate la nou și, în final, la descentralizare ca proces conceput să echilibreze intervențiile din ce în ce mai puține ale unor organisme decizionale, centrale și locale cu cele, din ce în ce mai numeroase, ale diferitelor categorii de unități și agenți economici.

Schimbarea ca dimensiune a perspectivei este necesar, deci, să apară și în management, poate mai mult decât în alte domenii, dând în acest fel cu adevărat managementului caracteristica de resursă a dezvoltării.

Unor "legități" în politica economico-financiară a unor state; cu toate acestea, constatăm că rata mai înaltă a inflației este însoțită de o putere de cumpărare relativă, prin cursul valutar, mai ridicată; dintre țările de la Maastricht, cea mai ridicată rată anuală a inflației s-a înregistrat, în 1994, în Grecia (10,8%), în Portugalia (5,5%) și în Spania (4,9%) - toate, țări din Sud, cu un venit anual pe locuitor mai redus dar cu o putere de cumpărare a acestuia mai ridicată (113,1% în Grecia, 125,3% în Portugalia și 97,5% în Spania); în al doilea rând, între rata inflației și rata dobânzii se pare, de asemenea, că ar exista o corelație reciprocă: cea mai înaltă inflație și rată a dobânzii prezintă Grecia (10,8% și, respectiv, 18,3%), urmată de Italia (4,0% și 12,4%), Portugalia (5,5% și, respectiv, 11,7%), Spania (4,9% și 11,8%).

Rata înaltă a dobânzii, corelată cu un mare grad de îndatorare a administrației publice, se transformă într-o piatră de moară a politicilor economice; serviciul datoriei este din ce în ce mai mare și mai greu de suportat, recurgându-se la noi și noi credite (Grecia - 121,3% datorie în PIB și 18,3% rată a dobânzii; Italia - 123,7% îndatorare și 12,4% dobândă); în Belgia, cei doi indicatori sunt diferenți în raport cu țările sudice mai sărace (140% îndatorare și numai 8,4% rata dobânzii).

Pentru România, aceste date sunt sugestive, deși situația financiară este cu totul alta; deficitul bugetului de stat a reprezentat cca. 3,5% din PIB, în 1994, și, probabil, va însuma 2,7% în 1995; datoria externă reprezinta 17,7% din PIB. Un semnal de alarmă îl reprezintă, fără îndoială, dobânzile aferente datoriei publice, care, probabil, vor deține cca. 10% din cheltuielile bugetare în 1995, comparativ cu aproximativ 12%, cât vor reprezenta cheltuielile de investiții finanțate de la buget. Dobânzile vor "mâncă" treptat investițiile, rămânând ca ele însele să fie cât mai profitabilă investite.

Asemenea semnale și efecte ale politicilor din perioada de tranziție nu pot rămâne mult timp fără ecou; a le neglijă sau a spune altceva înseamnă a desconsidera interesul național pe termen scurt, mediu și lung.

Recurgerea permanentă la susținerea financiară externă, condiționată de o serie întreagă de măsuri de politică economică internă, este o cale neproductivă și dăunătoare atât pentru interesele naționale viitoare, cât și pentru stabilitatea social-politică internă. Printr-o asemenea politică economia este orientată spre structuri permanente vulnerabile, neviabile, care compromit profund pentru viitor înseși regulile pieței și ale democrației.

Este extrem de greu ca în viitorul următorilor 15-20 de ani să se asaneze dezechilibrele la care s-a ajuns în ultimii 5 ani de tranziție. Diminuarea viitoarelor efecte presupune strategii naționale coerente, riguroase și strâns ancorate pe interesul național.

DATORIA EXTERNĂ SI STRATEGIA CREȘTERII ECONOMICE

Dr. CONSTANTIN CIUTACU,
director științific al Institutului de Economie Națională

Pentru noi evaluări și direcții strategice ale reformei și tranziției României, datele cuprinse în articolele precedente se pot completa și cu altele spre o mai bună cunoaștere a sensului în care s-ar cuveni să evolueze economia noastră în contextul integrării europene.

După cum se cunoaște, prin Tratatul de la Maastricht, s-au fixat criterii normative de convergență. Conform datelor statistice pe anul 1994, față de inflația "admisă", de 3,4% pe an, țările comunitare se înscriv într-o plajă de variație ce se întinde de la 1,5% în Finlanda, recent integrată, și 10,8% în Grecia; deficitul public reprezinta, în 1994, 1,3% din PIB în Luxemburg și 14,1% în Grecia, față de baremul de 3%; ponderea datoriei publice în PIB a fost de 9,2% în

Luxemburg și 140,1% în Belgia, 123,7% în Italia, 121,3% în Grecia etc.

Ce înseamnă, între altele, asemenea cifre?

Pentru Belgia, de pildă, suma totală a datoriei administrației depășește 300 mld. dolari; în Italia, aceasta reprezinta peste 1400 mld. dolari; în Grecia, datoria administrației a fost, în 1994, de 112 mld. dolari la care se adaugă datoriile bugetului militar de peste 4 mld. dolari. În 1987, după calculele noastre, ponderea datoriei publice în PBN reprezenta: 113% în Belgia, 59,9% în Danemarca, 36,9% în Germania, 24% în Franța, 36,4% în Grecia, 44,7% în Marea Britanie, 123,3% în Irlanda, 81,9% în Italia, 7,9% în Luxemburg și 58,6% în Olanda.

În toate țările pentru care am

dispus de date, îndatorarea crește; cel mai serios însă apare semnalul Greciei, țara cu cel mai redus venit pe locuitor din cadrul U.E. Datoria acestei țări a sporit de la cca. 16 mld. dolari în 1987 la 116 mld. dolari în 1994, în timp ce PNB a evoluat de la 43 mld. la aproximativ 90 mld. dolari. Pentru 1995, deficitul bugetului de stat al Greciei va fi de 10,35 mld. dolari și va reprezenta 9,8% din PNB

(comparativ cu "norma" de 3% stabilită la Maastricht) și 14,1% în 1993. Serviciul anual al datoriei publice este de 11,7 mld. dolari iar subvențiile comunitare însumează cca. 6,4 mld. dolari pentru 1995. Toate aceste evoluții se derulează în condițiile în care Grecia este integrată în U.E. și urmărește criteriile de convergență de la Maastricht.

Analiza corelată a datelor nu pare a permite desprinderea

Enescu, alături de Eminescu, Iorga și Luchian, este un demiușc crescut de sevele dospite de milenii și filtrate îndelung ale pământului botosănean, cu vechi tradiții istorice. Cu arcușul lui fermecat și-a căstigat o faimă, rareori egalată, pe toate meridianele. Această glorie s-a răsfrânt asupra poporului nostru, care, prin el și prin alte genii românești, s-a ridicat în stima lumii întregi, ca un popor creator de valori universale.

Încă din tinerețe, în calitate de violonist, pianist și dirijor, Enescu a dat concerte în aproape toate orașele țării, mari și mici, introducând în repertoriul său, în afară de creațiile consacrate ale marilor compozitori străini, și lucrări ale compozitorilor români. Prin aceasta, a urmărit, pe plan național, educarea și dezvoltarea gustului marei public pentru muzica simfonică, iar peste hotare, să impună compozitiile românești valoroase.

Din veniturile concertelor sale, Enescu înființea "Premiul național de compozitie" care, în anul 1916, ajunsese la suma de 100000 lei aur, depusă la Casa Școalelor. Acordarea premiului național de compozitie "George Enescu" însemna o consacrare definitivă a laureaților respectivi. Crearea acestui premiu constituia un imbold și o permanentă emulație între tinerii compozitori să realizeze lucrări cu care muzica românească s-a impus deopotrivă în țară și în străinătate. Ar fi suficient să amintim că între cei premiați au fost: Dimitrie Cuclin, Ion Nona Ottescu, Alfred Alessandrescu, George Enacovici, Stan Golestan, Mihail Jora, Theodor Rogalschi, Mihail Andricu, Sabin Drăgoi, Paul Constantinescu, Dinu Lipatti, Constantin Silvestri, Zeno Vancea, Nicolae Buică, Marijan Negrea, Ernoi Elenescu, Gh. Dumitrescu, Laurențiu Profeta, Tudor Ciortea și mulți alții, mai toți deveniți compozitori de faimă europeană.

Generozitatea lui Enescu era proverbială. A dat nenumărate concerte, al căror beneficiu a fost destinat consolidării formațiilor orchestrale și de muzică de cameră, operelor de ajutorare a unor instituții, ori persoane fizice strâmtorate material; a comandanți și a plătit costul orgei Ateneului Român, a donat suma de 600000 lei aur Marelui Cartier al Armatei pentru a fi distribuită spitalelor și refugiaților în timpul primului război mondial.

Ajutat de o memorie prodigioasă, Enescu avea un repertoriu vast, uluind pe toți muzicienii prin varietatea și dificultățile interpretative, pe care le depășea cu o mare ușurință. A fost solicitat de cei mai prestigioși interpréti ai lumii, ca Ysaye, Cortot, Kreisler, Thibaud, Casals, Ois rah, Menuhin și a cântat alături de ei.

Arta interpretativă a lui Enescu, fie că se găsea la vioară, fie la pian, era cu totul ieșită din comun. George Enacovici scria: "A vorbi despre violonistul George Enescu este aproape un lucru imposibil... Cei care l-au ascultat... nu pot uita niciodată sonoritatea aceea plină de poezie și lirism, cu totul deosebită, de o calitate perfectă... Maestrul anima instrumentul, imprima întregi ambiante marea sa personalitate, te fascina și crea o atmosferă de mare înălțare artistică... Tehnica violonistică a maestrului era de o perfecție excepțională. Din execuția degajată, lipsită de orice încordare, emanau o superioară muzicalitate și putere de expresie. În mâna lui, vioara prindea conținutul spațial, devenind nu scopul, ci mijlocul de a topi totul într-un fluviu luminos de sonorități înălțătoare... Poseda acea tehnică înăscătură care te transpună într-o lume de sublimă frumusețe".

Iosif Woller, amintindu-se de un concert în care Enescu interpreta și Chaconna lui Bach, nota: "... Poate singur Casals cu violoncelul său să ne mai fi dat emoții similare... sunetul viorii sare pare că ar fi venit din adânc, alunecând prin arcușul său; nimic care să afecteze auzul, nici o urmă a unei ieftine goane după efect, numai ton cu rezonanță profundă, de nobilă simplitate. Subtilitate și liniește înăscătură pe care cu atâtă ușurință le transmite urechii și sufletului, ne ridicau în sferele frumuseții desăvârșite... Această artă atât de desăvârșit echilibrată, nu poate fi decât rodul cugetării mature, dusă până la extaz, a geniului".

Pentru a încheia cu aprecierile despre arta interpretativă a lui Enescu, mai amintim opinia marelui violonist David Oistrach, după relatarea lui Stefan Vencov: "George Enescu este un mare, un foarte mare artist, un uriaș

PENTRU MEMORIA LUI GEORGE ENESCU - UN "TEMPLU AL MEDITAȚIEI ȘI RECULEGERII"

Acad. prof. dr. VASILE GIONEA

al interpretării", iar cu alt prilej, complexitate de admiratie, Oistrach a declarat celor din jurul său: "Enescu este un zeu".

Copii, tineri și vârstnici, oameni simpli, intelectuali rafinăți, interpréti virtuozi și compozitori celebri, îl ascultau pe Enescu într-o adâncă reculegere, pierzând noțiunea timpului, hipnotizați și lucizi, copleșiti și mistuți de trăirea intensă și focal său lăuntric, revărsat asupra lor, însemnat și înobilări. Abia după un minut sau două, când se rupeau de vatra creată de acest Orpheu al zilelor noastre, aplauzele izbucneau frenetic, până la delir, Enescu fiind chemat de nenumărate ori să mai cânte, să cânte mereu. Și el, epuizat, dar cu zâmbetul pe buze, revenea pe scenă și cânta pentru mulțimea înghesuită, însetată de armoniile arcușului său, care îl asculta într-o liniește încremenită, cu respirația tăiată, chiar dacă în jur să se dezlănțuiască cataclism. Cine nu l-a ascultat pe Enescu, a pierdut pentru totdeauna prilejul să simtă și să înțeleagă ce însemnează o stare de extaz.

Prejură la început mai ales că interpret, Enescu și-a dat seama că pentru posteritate nu va rămâne decât prin ce va realiza în compozitie. În activitatea lui istovitoare de interpret a găsit resurse de energie să se aplece asupra portativului și să lase câteva opere în următorii termeni: "Ne-ar trebui pagini întregi pentru a-i putea descrie... grandoarea sobră; în orice caz, ea îl

tre cei mai mari compozitori ai secolului. Printre acestea trebuie amintite "Poema română", cele două rapsodii, patru suite, patru sonate pentru pian, două sonate pentru vioară și pian, două sonate pentru violoncel și pian, trei simfonii, două cvartete, un cvintet și, în sfârșit, monumentală opera "Oedip", pe libretul lui Edmond Flec, socotită de critica muzicală din Franța și Belgia, una din cele mai tulburătoare și mărețe capodopere muzicale.

Când a fost prezentată pentru prima dată pe scena Operei din Paris, în 1936, "Oedip", la care a trudit peste 20 de ani, a stârnit în lumea muzicală și în presă o admiratie fără rezerve și aprecieri demne de Bach, Mozart, Beethoven, Brahms sau Wagner. George Leon scria: "Autorul să a înălțat mai tot timpul deasupra libretului, ridicându-se la înălțimea lui Sofocle". Compozitorul Arthur Honegger arăta că "Oedip este opera suverană a unuia din cei mai mari maeștri... de o absolută originalitate și de o formă dramatică pur și simplu formidabilă". Emile Vuillermoz aprecia că "Oedip" de Enescu este o capodoperă; poate chiar mai mult: Un "Templu al meditației și reculegerii", pentru ca lumea să ascute operele sale imprimate, astfel cum un maharajah plănuise înălțarea unui templu în care, în loc de zeități, să plaseze trei statui făurite de geniul lui Brâncuși, pentru a fi adorate de toți muritorii dormici să se purifice.

situază pe compozitor la nivelul celor mai mari muzicieni... Căci fără a imita pe nimeni și folosind cu un rar discernământ cele mai neobișnuite resurse ale orchestrației moderne. Enescu se afirmă în primul rând ca dramaturg". "La Lanterne" din 8 martie 1956 scria, printre altele: "Într-un limbaj armonic extrem de bogat, liber și variat, într-o minunată orchestrare și de un rafinament care dezvăluie atât artistul cultivat, cât și geniul inspirat, partitura lui Enescu oferă frumuseți magnifice atât orchestrai, cât și vocilor pe scenă, care fac din «Oedip» o minunată capodoperă muzicală". "La Nouvelle Gazette" din 14 martie 1956 nota: "Bogăția melodică a acestei opere este atât de vastă, realizarea orchestrală atât de strălucită, magnifică, încât am vrea să putem lua fiecare portativ de la început și să-l ascultăm de două ori".

Subtilul și exigentul critic muzical francez Henri Malherbe conchidează în recenzie sa: "Datorită lui George Enescu, România nu mai are nimic de învidiat, chiar din punctul de vedere al spiritului celor mai însemnate popoare. România posedă un muzician cu faimă universală, care îl aduce o cunună ce îl era refuzat mai înainte; se înălță la demnitatea celor mai înzestrate popoare... sporește tezaurul ei de artă cu o luxoasă partitură ca «Oedip» asemănătoare cu cele mai măndre capodopere ale muzicii de teatru". Iată doar câteva fragmente din opinile unor critici muzicali și compozitori despre Enescu omul, interpretul și compozitorul.

Este firesc să ne întrebăm dacă nu ar fi cazul ca, în programul orchestrei care-i poartă numele, să figureze, la fiecare concert, căte una dintre lucrările lui Enescu. Astfel am putea cinsti memoria unuia dintre cele mai mari genii zâmbislite de poporul român, pentru care el a trudit să-l ridice în stima lumii întregi. Dar lui Enescu i se cunosc mai mult: Un "Templu al meditației și reculegerii", pentru ca lumea să ascute operele sale imprimate, astfel cum un maharajah plănuise înălțarea unui templu în care, în loc de zeități, să plaseze trei statui făurite de geniul lui Brâncuși, pentru a fi adorate de toți muritorii dormici să se purifice.

doar despre poet, nu și despre filosof, radiindu-se din textul cuvântului jinut atunci de D. D. Roșca tocmai asemenea referiri. Personajul din roman - filosoful Leonte Pătrașcu - transfigură artistic înfrângerile și îndoilele lui Blaga, interzicerile lui în filosofie, mergând până la scoaterea lui din învățământul filosofic și de la Academie. Noua lui muncă de cercetător făcută sub comandă și control riguros echivală cu o gravă amputare și înstrăinare a personalității sale creațoare. Aceasta îl determină în cele din urmă pe Leonte Pătrașcu să se sinucidă, nemaiputând suporta silnicia vremurilor, el fiind obișnuit până atunci cu libertatea deplină a creației sale și în acest plan, fără de care existența sa nu mai avea sens. Dincă de semnificație morală și metafizică a aruncării sale în abisul Răpilor Roșii din satul său, acest act "eroic" de respingere a unei vieți insuportabile era, probabil, și una din tentațiile rămasă tăinuite adânc în sufletul marelui "tăcut ca o lebădă". Lucian Blaga ca personalitate a prețuit însă incomparabil mai mult viața și creația culturală. El avea o datorie de împlinit, o operă filosofică de desăvârșit, suportând toate supliciile la care a fost supus, numai și numai să-și termine ceea ce îl cerea destinul creator. Moarte prietenului său din roman sugera faptul că, dacă continuarea creației sale filosofice în acel climat social-politic și spiritual era efectiv stopată public, creația lirică îl devenise permisă. Așa se face că după silnicile îndură de Blaga, ca personalitate reală, el va părăsi cercetarea ajungând simplu bibliotecar. Această degradare de statut a fost asumată, se pare, de Blaga însuși și exprimă, într-un fel, și "moartea" filosofului. Începea astfel o perioadă de relativă destindere în viață sa, chiar dacă era marcată de interzicerile operei filosofice. Acest fapt și-l amintesc cei apropiați lui. Spre sfârșitul acelor ani, când apăreau la orizont semnele unei destinderi din partea regimului totalitar, Blaga declară unui prieten: "Nu mă mai ocup de parte filosofică, pentru că ar trebui să spun lucruri care nu se pot publica"; pe cînd lirica sa regenerase public, în acei ani, spațiul libertății de mișcare fiind mai permisiv în artă, chiar și într-un regim totalitar. **Primum movens** al renașterii lirice sale a rămas același - iubirea -, căruia romanul lui **Luntrea lui Caron** îl consacră cele mai frumoase pagini. Filosoful din el pătea muri, poetul încă nu, acesta având libertate de exprimare, mai ales în poezia de dragoste. Blaga a scris mai multă poezie în acei ani ai dizgrației sale decât în cei ai grației, cum remarcă sugestiv, Șerban Cioculescu. Interdicțiile de tot felul n-au putut însă să-i sece "prundul sănătăților" creației nici în filosofie, Blaga împlinindu-și în amurgul vieții visul desăvârșirii operei sale filosofice, chit că ea nu avea încă acces la public. Lucrările "de sertar" erau destinate pentru vremuri mai bune, de care Blaga era intim convins să vor veni, în ciuda incredibilelor radieri, până și a numelui său, din istoria Universității clujene.

Acest optimism decurgea teoretic din paradigma **mioriticului**, ce nu era iremediabil închis într-un pessimism fără întoarcere. El provine și din conștiința valorii și durabilității operei sale, pentru că și trăgea seva din matricea stilistică a neamului său. Mărturia acestei încrederi este și testamentul editorial redactat de Blaga în 1959, cu puțin înaintea morții, în care dădea indicații precise asupra succesiunii publicării lucrărilor sale. Redus o vreme la tacere, tocmai el care avea tacerea ca o trăsătură ființială, Blaga și-a forțat toate resursele creațoare și, în căutare, în mută, seculară căutare, "mirabilă sămânță", "ce-nchide în sine supreme puteri", a dat roade și în filosofie, reușind astfel să-și desăvârsească opera filosofică. Si astfel, anii de amurg au fost pentru Blaga cei mai productivi și în filosofie, cum se destăinuia el sus-amintitului prieten.

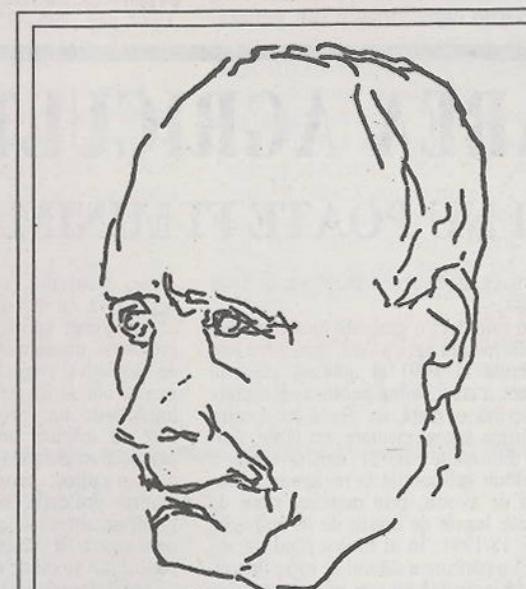
După o jumătate de secol de la acel supliciu al creației "majore" se poate afirma că filosofia blagiiană, stând sub semnul sintezei, al creației de sistem original, zăcămintele lui vor marca persistent sfârșitul acestui mileniu, dar și începutul celui viitor. Definindu-ne specificitatea și exprimând încrederea în potențele noastre creațoare ca popor, decenile ce vor veni vor sta, pentru noi români, și sub semnul creației filosofice a Magului de la Lancrăm și al modelului său moral și spiritual.

■ Prof. dr. Ion FLOREA

PERENITATEA OPEREI FILOSOFICE A LUI LUCIAN BLAGA

Lucian Blaga se numără printre creatorii cu un registru cultural vast ai acestui veac, ca și Nicolae Iorga, Camil Petrescu, George Călinescu, Mircea Eliade. Creația sa stă sub semnul sintezei dintre lirică și poezie. Sinteza o regăsim, și în filosofia sa, între ontologie, epistemologie, filosofia valorilor și culturii, antropologie, estetică și filosofia istoriei, dar și între raționalism și înțelegerea pentru marja de irațional, între sfera consientului și inconștientului colectiv, între determinism, contingență și indeterminările multiple ale lumii, ca și între filosofie, de o parte, și mitologie, religie, artă și nu în ultimul rând, ţință, pe de altă parte, între cultura **majoră** și cea **populară** ("minoră, sătească"), între om și istorie.

Artisticul și filosofic sunt însă două dominante ale geniului creator al lui Blaga, afirmate nu numai separat, ci implicate una în-alta. Lirica, întreaga sa creație sunt străbătute de florile filosofic, cum avea să exclame entuziasmat Nicolae Iorga chiar la apariția

Desen de Bencsik János

primului volum de poezii al lui Blaga, în 1919. O asemenea sinteză de valori deosebite, ce marchează creația blagiiană, este mult mai pregnantă în romanul **Luntrea lui Caron**, rămas în manuscris și publicat integral în 1990. Lucian Blaga folosește însă în acest roman memorialistic o manieră artistică originală de a-și surprinde drama provocată de totalitarismul stalinist. El se divizează pe sine în două personaje diferite. Primul este Axinte Creangă, însuși scriitorul și naratorul, iar celălalt este filosoful Leonte Pătrașcu, prietenul său cel mai bun, un fel de "frate de cruce". Cititorul nefamiliarizat cu filosofia lui Blaga nici nu bagă de seamă un astfel de artificiu artistic, luând ca atare cele două personaje distincte. Dar dialogurile dintre cele două personaje, care formează substanța romanului, amintesc de filosofia lui Blaga. Personajele în care se divide autorul sunt foarte apropiate, au aceeași filosofie și îndură împreună supliciul totalitarismului. Oricât a vrut romancierul să

Societate, comunicare și valori

(Continuare din pag. 1)

Potrivit explicației analitice a sociologului, "concepem realitatea, cu necesitate, în funcție de trei puncte de vedere transcențiale specifice, care determină trei categorii de cunoaștere posibilă: **informațiile** - care extind puterea noastră tehnică de a dispune de lucruri -, **interpretările** - care permit o orientare a acțiunii în cadrul tradiției comune - și **analiile** - care eliberează conștiința de dependență sa față de anumite puteri hipostaziate". De aici și teza, potrivit căreia "interesele ce conduc cunoașterea se formează în mediul muncii, în acela al limbii și în acela al dominației"^{2).}

În acest context, devine posibil, cum avea să demonstreze, la rândul său, un alt reputat sociolog, ca prin comunicare socială, chiar prin educație să se ajungă la "manipularea trebuințelor, intereselor, sistemelor de reprezentări și de valori". Fapt explicabil pentru societățile moderne și explicat de autor în complexitatea implicațiilor sale. Astfel, "grupurile care dețin puterea sub diferitele ei forme au tendința să manipuleze restul populației prin organizarea mediului înconjurator, prin sistemul de educație și prin utilizarea mijloacelor de comunicare în masă pentru a face să fie acceptate decizile pe care le iau. Ele caută să suprime aspirațiile proprii altor grupuri atunci când nu merg în sensul intereselor lor și să orienteze trebuințele. Este societatea ordinii care se opune societății contradicțiilor și conflictelor.

Or, conflictele nu sunt mai puțin utile decât ordinea. În general, ordinea aparentă maschează conflictele, în timp ce conflictele apa-

rente au un rol constructiv dacă sunt prevăzute (și dacă funcționează eficient - n.n.) instituții speciale pentru a permite unui guvern democratic să țină seama de ceea ce ele exprimă³⁾.

În esență, așa cum am încercat a demonstra pe parcursul acestui ciclu de articole, raporturile dintre societate, comunicare și valori, privesc ansamblul vieții sociale, practic orice problemă cu care se confruntă omul, colectivitatea, în procesul devenirii lor, în împlinirea - mereu dorită sau proclamată - a unor idealuri - valori, prea des demonetizate ori compromise prin intermediul comunicării. Mai ales al mijloacelor de informare în masă, al televiziunii dar - cum se vede și din exemplul presei scrise - al unor publicații pentru care valoarea autentică nu este, în nici un caz, punct de reper sau linie de conduită. Unele ziaruri sau articole postdecembriști amintesc, prin "alianță" lor cu nonvaloarea, cu starea "cultivată" de morbiditate, avertismentul terapeutic al lui Nicolae Iorga: "Să nu facem dintr-un popor așezat o lume de neurastenici. Totdeuna am crență că publicitatea acordată faptelor rele încurajează crima. Cred tot așa că publicitatea acordată acestor sterpe agitații încurajează intriga. Ziarul mare care și-ar interzice total această dăunătoare colaborație la bolile unei politici ieșite din făgădui interesa public ar aduce un serviciu sănătății morale a acestui popor".

În sensul său cel mai larg, noțiunea de comunicare socială cuprinde - așa cum am menționat anterior - și alte domenii, între care școala, învățământul ocupă un loc aparte. În fond, este vorba despre transmiterea cunoștințelor noi, moderne către fiecare din genera-

țiiile care se succed iar mesajul valoric al acestei comunicări specifice, numite instruire și educație, se împlineste prin conținutul, structura și durata ciclurilor de învățământ.

În această ordine de idei și în contextul părerilor exprimate de prestigioși dascăli și oameni de cultură în paginile celor aproape 100 de numere ale revistei "Opinia Națională", este de semnalat, încă o dată, prejudiciul pe care îl pot aduce atât școlii românești cât și viitorului național diversele impruvății, măsuri pripite sau "corecțuri" nemotivate impuse conținutului, structurii și duratei învățământului. În ce privește ultimele două aspecte, sunt cunoscute oscilațiile, tergiversările și, în cele din urmă, refuzul și piedicile de tot felul în fața dezvoltării învățământului particular, îndeosebi cel universitar, precum și nefericita inspirație de a reduce, prin lege, învățământul general la numai 8 ani, după ce până în 1989 fusese chiar generalizat la 12 ani. Implicațiile prezentalui dar, mai ales, ale viitorului previzibil nu lasă nici un dubiu asupra erorilor pe care le aduce tranziția în acest domeniu.

În ceea ce le privește, Fundația "România de Mâine", Universitatea "Spiru Haret" și publicația "Opinia Națională" rămân consecvente scopului lor fundamental de a cultiva și promova în România valorile culturii naționale și universale, de a contribui la dezvoltarea învățământului, științei și culturii, acționând cu încredere deplină în puterea de creație a poporului român.

1) A se vedea lucrări precum: *Penser les medias* (Armand et Michèle Mattelart, *La Découverte*, Paris, 1991); *Dynamique des communications dans les groupes* (G. Amado, A. Guittet, Armand Colin, 1991); *Critique de la communication* (Lucien Sfez, Seuil, Paris, 1990).

2) Jürgen Habermas, *Cunoaștere și comunicare*, Editura Politică, București, 1983, pag. 132-136.

3) P.H. Chombart de Lava, *Cultura și puterea*, Editura Politică, București, 1982, pag. 296-297.

TRANZIȚIA ȘI DEZVOLTAREA DURABILA

Prof. dr. GHEORGHE BADRUS

În legătură cu cele arătate de noi în articolele anterioare, cititorul își pune, desigur, unele întrebări: este necesară dezvoltarea durabilă pentru România? Este ea posibilă în această țară?

Este evident că dezvoltarea durabilă nu constituie și nu poate constitui o rețetă universal valabilă, un model standard, ci ea poate da rezultate satisfăcătoare doar dacă este aplicată înținându-se cont de condițiile economice, de mediu, sociale, culturale, de tradițiile fiecărei țări.

Necesitatea dezvoltării viabile pentru țara noastră decurge din ansamblul și gravitatea problemelor acumulate din trecut și apărute mai recent, cu care ea este confruntată, a căror soluțioare nu o poate da parcurgerea unor căi bătătorite cu o eficiență scăzută, ce nu ar favoriza recuperarea decalajelor față de țările dezvoltate. Economia aflată într-o situație precară are nevoie de realizarea unei creșteri susținute și restrucțări pe o bază înnoitoare. Problemele sociale acute, între care se numără somajul, devenit cronic și de masă, extinderea sărăciri populației, problema locuințelor, greutățile serioase pe care le întâmpină mai ales tinerii, femeile și bătrâni, situația învățământului și a stării de sănătate a populației și a cer măsuri complexe, variate din partea statului, a societății. Existența unor zone cu grad înalt de poluare, degradarea solurilor și pericolul deșertificării în unele regiuni ale țării, precum și alte fenomene de deteriorare a mediului natural reclamă, de asemenea, adoptarea unei strategii a protecției mediului și alte măsuri în concordanță cu dezvoltarea generală.

Possibilitatea realizării dezvoltării durabile a României este favorizată de faptul că țara se află într-o perioadă de tranziție, când structurile economice, sociale, instituționale sunt în plină mișcare și reașezare, când forțele politice și diversele categorii caută căi și soluții noi, netraditionale, care să corespundă mai bine intereselor și aspirațiilor lor. **Dezvoltarea viabilă este pe deplin compatibilă cu economia de piață și statul de drept, care reprezintă obiective larg imbrățișate.**

Realizarea dezvoltării durabile nu trebuie amânată. Acțiunile îndreptate spre acest scop trebuie demarate acum, fără întârziere. Desigur, nu este vorba de a ne angaja din nou, cum s-a petrecut acum aproape o jumătate de secol, în aventuri, ci de a merge, împreună cu alte țări și popoare care împărtășesc aceleasi teluri ale epocii actuale, pe un drum promițător, deschizător de noi orizonturi pentru poporul nostru.

O premisă esențială pentru realizarea unei dezvoltări și

societăți durabile este **adoptarea unei opțiuni politice** în acest sens. Este demn de salut faptul că, în România, unele forțe politice și organizații neguvernamentale și-au înscris în programe de activitate obiectivul nobil, dar nu ușor, al efectuării unor schimbări de anvergură, care să ducă la realizarea dezvoltării durabile a țării.

Promovarea dezvoltării viabile, ca o veritabilă coloană vertebrală a progresului României, presupune realizarea unei creșteri economice susținute, restructurarea economiei pe coordinate noi, adekvate posibilităților țării și tendințelor avansate din tehnica și știința contemporană, economisirea și folosirea eficientă a resurselor naturale și umane, îmbinarea armonioasă a sectorului public și privat, precum și a întreprinderilor de diferite mărimi.

Aceasta impune buna gestionare a bugetului și a tuturor resurselor financiare provenite din interior sau din exterior, sporirea schimbărilor comerciale și a cooperării economice cu alte țări, în condițiile angajării active în procesele de integrare economică de pe continentul european și în economia mondială, stoparea surgerii de substanță economică fără echivalent spre exterior și obținerea de asistență internațională economică, finanțieră tehnică și științifică în termeni de avantaj reciproc.

Dezvoltarea durabilă solicită, totodată, măsuri economice, legislative, tehnice și instituționale pentru protecția apelor, aerului, pădurilor, solului, diversității speciilor, alocarea de fonduri pentru menținerea echilibrului ecosistemelor.

În acest proces complex se cere promovarea, în primul rând de către stat, a unor măsuri pentru întărirea democrației, pentru distribuția și redistribuția echitabilă a veniturilor, protecția socială a categoriilor dezavantajate, asigurarea unui larg acces al cetățenilor la adoptarea decizilor, precum și la resursele de trai, pe baza echității și posibilităților egale pentru toți.

Adoptarea unei strategii, așezată pe etape, pentru realizarea dezvoltării durabile în România, care să cuprindă elementele cheie ale acesteia, ar da coerență și o orientare mai fermă întregului proces al tranziției, în concordanță cu tendințele ce se afirmă pe plan internațional, ar fi un serviciu real adus ridicării prosperității poporului și țării. Nu ne facem iluzii că drumul dezvoltării durabile ar fi presărat cu roze, ar fi lipsit de contradicții, dar este o cale de realizare a unei societăți cu adevărat umane, echilibrate, continuu perfectibile, în consens cu năzuințele unei mai bune calități a vieții oamenilor.

ÎN REDRESAREA AGRICULTURII ROLUL STATULUI NU POATE FI MINIMALIZAT

(Continuare din pag. 1)

cătorii, ce au ca obiect probleme de fond fisculor.

Nu este deci o greșeală dacă afirmăm că reforma din agricultură, așa cum a fost legiferată în 1991 și aplicată până în prezent, a creat cadrul pentru ca România să devină o piață de desfacere pentru produsele agroalimentare din țările Uniunii Europene. În al doilea rând, a contribuit substanțial la revigorarea profesiei de avocat, prin numărul mare de procese legate de abuzurile în aplicarea Legii 18/1991. În al treilea rând, se remarcă o pătrâsire a satului de către tineret, care se îndreaptă tot mai mult spre orașe, întrucât nu-și găsește loc într-o agricultură parcelară, neficientă și unde nu are nici o perspectivă.

Relansarea producției agricole necesită o serie de măsuri în care statul, ca organizator al dezvoltării generale, trebuie să intervînă mai activ, propulsându-și: consolidarea proprietății agricole particulare printr-o eficiență organizare a teritoriului, făcând de organele Ministerului Agriculturii și Alimentației; sănătatea și protecția socială a țărânișilor, printr-un sistem de asigurări sociale și de pensionare a țărânișilor, pe bază de contribuții și ani de cotizare.

Sprijinirea de către autoritățile de stat a formării de către producători agricoli a unor asociații profesionale diferențiate pe profile, de tip cooperativist, trebuie să aiă în vedere asistență tehnică și îndrumare profesională, aprovisionare cu semințe, pesticide, îngărsăminte, cherestea, utilaj agricol etc.; valorificarea producției gospodăriei țărânișilor, cu preocupări de negocieri a prețurilor, sprijinirea de contracte pe termen lung.

Statul trebuie să se implice mai mult și în sprijinirea dotării asociațiilor și societăților agricole cu capital privat, prin comenzi ferme, la uzine existente în tară de tractoare, de combine de recoltat, de mașini și utilaj agricol, precum și de îngărsăminte pe care să le dea apoi unităților cu plată escalonată, pe 4-5 ani, în lei sau în produse agricole. De mare actualitate este și deblocarea finanțării țărânișilor marfa în stoc, fiindcă li se platește contravaloarea cu mare întârziere, după 5-6 luni.

Problemele care se pun în fața satului românesc și a agriculturii, în urma restructurării care au avut loc în țara noastră și a aderării la structurile europene, sunt complexe și necesită să fie studiate cu multă atenție, iar organele legislative și ale administrației de stat trebuie să se implice mai mult pentru urgentarea transformărilor care se prelimină.

Integrarea vest-europeană este în plină desfășurare; după reuniunea de la Essen, la 1 ianuarie 1995, Uniunea Europeană și-a marit efectivul de la 12 la 15 membri și constituie astăzi un ansamblu de 370 milioane de locuitori, fără frontiere economice interne, dar cu o politică externă comună și cu perspectiva unei monede unice în anul 2000. La 1 februarie, acest an, România a devenit asociată la Uniune.

Opoziția pentru integrarea în Uniunea Europeană nu este determinată de rațiuni abstracte: ea exprimă principala ipostază externă a realizării tranzitiei spre economia de piață, a restructurării democratice postcomuniste a societății românești, a reconstrucției naționale pe temeiul valorilor dreptului umanitar, confirmate de progresul istoric. Naționalitatea politicii noastre europene este multiplă și complexă; obiectivele sale trebuie să dea curs unei opțiuni corelării a eforturilor interne cu tendințele evoluției de ansamblu a societății, cerinței imperitive ca interdependențele dintre state, în cazul de față private la dimensiunea lor europeană, să fie structurate și impulsionate în cât mai strânsă concordanță cu interesele naționale, cu aspirațiile și năzuințele statelor continentului, cu exigențele afirmării multilaterale a personalității umane. Pentru orice stat de pe continent opoziția europeană trebuie să constituie, prin conținut și orientare, un act de **afirmare independentă, de consolidare a securității naționale**, prin racordarea realităților naționale și a dezvoltării în perspectivă a națiunii respective la evoluția de ansamblu a Europei, dar nu ca o inserare pasivă, statică, subordonată fatal acesteia, ca simplă anexă dependentă a Occidentului european, ci în cadrul unui dialog activ, amplu și neîntrerupt. Pe temeiul afinităților generate de apartenența la același spațiu geopolitic, cultural și economic, al acelorași valori și al istoriei comune, aderarea la comunitatea europeană este chemată să transforme comerțul și cooperarea tehnico-științifică și financiară a țării noastre cu această entitate și cu fiecare stat al acesteia în factor de dezvoltare.

Ipostază majoră a tranzitiei

Asocierea și, mai apoi, primirea în U.E. trebuie să asigure, totodată, modalitatea unei implicări active a României în construirea Europei de mâine, în cadrul unui parteneriat economic real, deo-

INTEGRAREA ÎN STRUCTURILE EUROPENE POLITICĂ ȘI ȘTIINȚĂ

Prof. dr. MIRCEA NICOLAESCU

potrivă benefici pentru toți participanții și care să pună în valoare atât condiția europeană multivalentă a națiunii noastre dar și resursele sale umane și materiale, ca și noile trăsături cu care o îmbogățesc comunitatea de valori și similitudinile structurale generate de democratizarea societății. În această viziune, tranzitia trebuie să se împletească într-un proces de intercondiționare cu intrarea României în structurile europene; integrarea sa în U.E. constituie, în esență, ipostaza externă majoră a procesului unic al reconstrucției societății românești și participării sale active la mariile transformări ce au loc azi într-o lume a interdependențelor și globalizării a tot mai multor probleme ale societății. Ordinea sau dezordinea sistemului internațional, sensurile și dimensiunile schimburilor economice, tehnicii, ideilor influențează tot mai mult condițiile dezvoltării fiecărei țări, echilibrele mondiale, gospodăria ecologică a resurselor Terrei, viața noastră cotidiană, tot așa precum tot mai multe evoluții interne capătă conotații internaționale.

Ea însăși problemă globală, ce exprimă dinamica alertă a acordării întregii societăți la posibilitățile și exigențele progresului cunoașterii științifice și aspirația universală a îmbunătățirii condiției umane, ipostaza internațională, inclusiv cea europeană, a tranzitiei se manifestă, și în cazul României, într-un cadru definitoare național, concretizat de comunitatea de teritoriu, de viață spiritual-culturală, de limba comună, de economia națională, de comunitatea de autoritate statală, cu particularitățile și specificul fiecăruia. Nu trebuie uitată experiența trecutului mai apropiat ori mai îndepărtat în legătură cu adevărul că o cooperare internațională nu poate fi realmente reciproc avantažoasă decât cu participarea

tural-institutionale spre statul de drept și economia de piață.

Cercetarea științifică în sprijinul dezvoltării

Trebue să recunoaștem cu onestitate și amărăciune că, deși există programe sectoriale guvernamentale și s-a realizat o remarcabilă acțiune de legiferare, ce a cuprins domenii importante ale activității economice și sociale, la mai bine de cinci ani trecuți de la evenimentele din decembrie 1989, clasa noastră politică nu este în măsură să ofere țării și lumii, prin nici unul din partidele sale, un program de perspectivă încheiat, credibil, care să cuprindă o veridică formulare a interesului național, a trăsăturilor generale ale societății românești de mâine și, în strânsă legătură cu aceasta, să prezinte viitoarea înfățișare a economiei noastre naționale. Formularea generală, consacrată, de altfel, și în textul Constituției, a edificării democrației și economiei, bazată pe piață liberă, pe proprietatea privată, își are valoarea sa politică orientativă incontestabilă. Dar, rămase într-un cadru general, adeseori abstract, al principiilor și valorilor, necomplete de dezvoltările concrete specifice și necesare unui asemenea proces ca transformare a întregii societăți, înfățișarea și cunoașterea de către partenerii vest-europeni de dialog a aspirațiilor noastre privind aderarea la U.E. au fost enorm îngreunate de subestimația până la ignorare a investigației obiective a realității și de nefolosirea cercetării științifice, a celei social-politice în special, de desconsiderarea cunoștințelor și bogăției de idei din patrimoniul național, ca sursă a acțiunii politice.

Pe de altă parte, deosebit de dăunător s-a dovedit a fi modul irespnsabil în care unii lideri politici s-au grăbit să înfățișeze lumii industria românească, rod al unor uriașe eforturi de acumulare ale poporului nostru, ca o "grămadă de fier vechi" ori să insiste ca România să nu i se reacorde "clauza națiunii celei mai favorizate", ori că autonomia pe baze etnice ar fi, chipurile, soluția cea mai favorabilă a dezvoltării țării noastre, inclusiv în ce privește economia. Să dacă demolarea acumulărilor agonisite cu atâta trădă în agricultură, anarhia instaurată în industrie, în întreaga viață socială prin desființarea nepregătită, bruscă a conducerii plani-

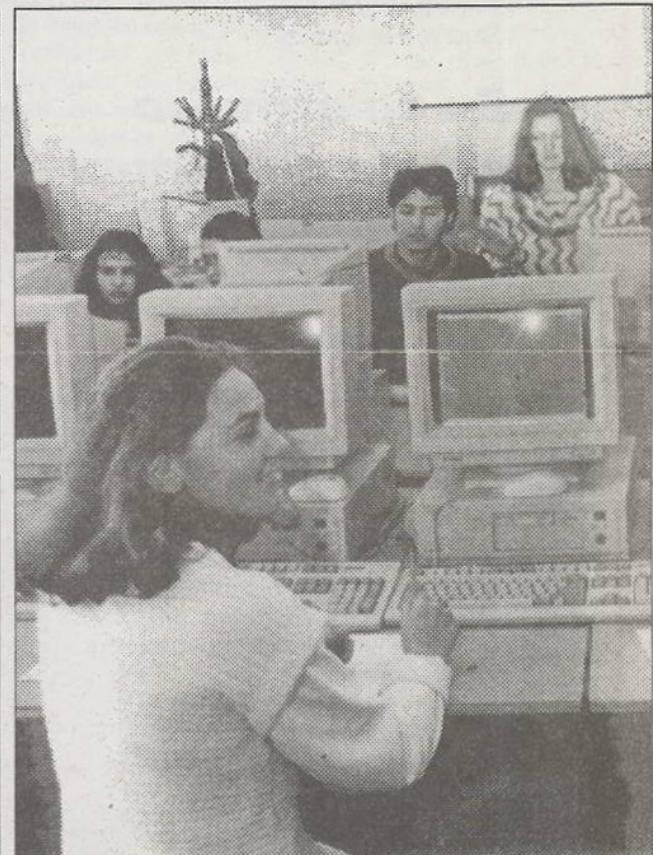
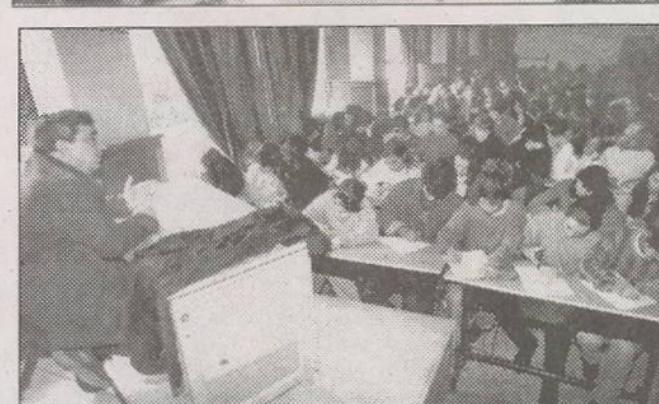
ficate, a echilibrelor dintre ramurile economiei, au condus la prăbușirea întregii economii naționale și a legăturilor sale externe, cu consecințe sociale deosebit de grave, politicizarea postdecembristă excesivă a societății noastre nu a fost însoțită și de acțiuni pe măsură, din partea partidelor, pentru a cultiva emulațiile - ce erau în însăși rațiunea lor de a exista - pentru cercetarea realităților românești și elaborarea de programe alternative, în lumina unor orientări ideologice mature, stimulatoare, a marilor confruntări de opinii ce dinamizează viața politică a unei țări într-o democrație reală.

Este cazul să reamintim că o asemenea orientare spre angajarea cercetării științifice în reconstrucția și modernizarea structurală a României nu a lipsit: a fost inițiată încă din 1990; dar activitatea, firească pentru orice societate cu o clasă politică matură și responsabilă, de cunoaștere căt mai exactă a stării societății, a economiei în primul rând, a rămas nefinalizată, desconsiderată chiar de unii factori de primă responsabilitate. A fost nevoie de intervenția mediului internațional, respectiv de solicitarea U.E. ca, în câteva luni, să elaborăm și să prezentăm instituțiilor acesteia obiective și programul tranzitiei și, pe baza acestora, programarea acțiunilor privind asocierea și, mai apoi, primirea în Uniunea Europeană; responsabilitatea a preluat-o instituția prezidențială, care, pentru ducerea ei la bun sfârșit, a întrunit forțele științifice, care slavă Domnului! - nu ne lipsesc.

De succesul acestei acțiuni depind nu numai integrarea în Uniunea Europeană, ci însăși clăificarea noastră proprie asupra viitorului și elaborarea programului reconstrucției naționale în ansamblul său, al întregului proces înnoitor în perspectiva următorului sfert de veac. Momentul se constituie într-o înaltă școală de democrație, de reconsiderare și atestare a capacitații școlii științifice românești, de solidarizare și maturizare a forțelor politice ale națiunii. Însuși procesul formulării "interesului național", în dubla dar unitara sa ipostază de program al reconstrucției interne și al participării la reconstrucția Europei, se constituie astfel într-un moment de solidaritate națională, care, fără îndoială, își va aduce contribuția atât la conștientizarea națională a opțiunilor postdecembriste, cât și la sporirea prestigiului și credibilității României față de partenerii săi europeni, față de întreaga comunitate internațională.

**LA
UNIVERSITATEA
„SPIRU
HARET”**

**activitate
rodnică,
atmosferă
specifică
sfârșitului de an
de învățământ**

"Unirea" unor ortodocși din Transilvania cu Biserica romano-catolică (1697, 1698, 1700, 1701) a avut printre intențiile căpetenilor ei de seamă ridicarea națiunii române din Transilvania de la regimul de "plebe vagabondă" la regimul de națiune "politică", egală în drepturi și în obligații cu celelalte trei "națiuni politice" (unguri, sași și secui); prevederile cuprinse în actele constitutive ale Unirii nu au fost îndeplinite, dar lupta românilor pentru îndeplinirea lor nu a încetat vreodată. Un exemplu remarcabil, în privința acestei lupte, îl reprezintă Ioan Micu (1692-1768), fiul unor țărani liberi din Sadu-Sibiu, ales, prin sinod electiv (în februarie 1728), episcop al ortodocșilor - uniți, cu numele de Inochentie Clain (diploma de "baronat" fi germanizare numele). Noul episcop ("episcop numit", cum își zicea el însuși), aflat în al treilea an de studii de teologie și filosofie la Târnava, și-a dat seama de la început că lupta pentru emanciparea socială și națională a românilor din Transilvania putea fi radicalizată pe teren politic, folosindu-se, fără nici un echivoc, de demnitatea sa eclesiastică și invocând drepturile și libertățile promise, dar nerespectate, în actele de Unire cu Roma, îndeosebi cele cuprinse în A doua diplomă leopoldină (19 martie 1701), prin care drepturile și scutirile acordate preoților uniți se acordă tuturor românilor care acceptă Unirea și chiar iobagilor, ce urmau să fie considerați "fii ai patriei".

Drumurile făcute la Viena și un mare număr de memorii adresate Curții imperiale au

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

INOCHENTIE MICU – MARTIR AL NEAMULUI ROMÂNESCU

ION MIHAIL POPESCU

"Acest episcop de s-au mai ostenit cineva cândva pentru neamul său, el foarte s-au ostenit, că foarte mare dragoste și răvnă avea, că mai pre urmă și episcopia și țara și moșia pentru binele neamului românesc le-au pierdut, că niciodată, după cuvînta neamul românesc din Ardeal mulțamire nu poate să-i dea, că au lucrat ca nemeseii și alți oameni vrednici din români să se primească le deregătoriile cele de obște ale țării și

tot neamul românesc să fie primit între moșteni și între fiii țării, preoții să aibă eccliei, moșii bisericesti, fețele bisericesti să fie scutite, ca și fețele bisericesti celor de alte legi în jard primite, dijmele, zeciuialele, care români le dău la popii altor legi, să le dea la preoții săi, și alte mai multe lucruri bune pentru neamul său au făcut".

SAMUIL MICU

rămas fără rezultate pozitive. Discursurile rostite în Dieta Transilvaniei de către Inochentie, în calitatea sa de episcop al ortodocșilor uniți, pleau de la premisa că respectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute în actele constitutive ale Unirii păstrează unirea cu Roma catolică și se terminau cu concluzia că Unirea se va desființa dacă "națiunea valahă" nu va fi recunoscută ca "națiune politică". Ungurii, sași și secuii, sprijiniți de iezișii din Transilvania, nu se temeau de discursuri, nici nu se intimidau de memorii. "Dieta întreagă - scrie Nicolae Iorga - se ridică în picioare de două ori, în 1736 și în 1737, pentru a protesta împotriva obrăzniciei fără margini, a cetezanței neîngăduite din partea valahilor și a Vlădicălor, fie și sprijinit de Curte".

În 1742, Inochentie a ajuns din

nou la Viena. Cererile programului înfățișat au fost respinse, iar episcopul "numit" a fost sfătuit să-și numească un vicar la Viena, să-și cârmuiască bine dieceza și să nu mai supere Curtea împăratescă cu "cereri zadarnice". "Guvernul împăratesc - arată Nicolae Iorga - părăsea deci pe Inochentie și pe toți ai lui în sama Dietei adelene, și aceasta, ca în 1744, făcu să se audă strigăte de mânie împotriva «valahilor» osândiți la veșnică lipsă de drepturi, la veșnică robie și umiliință".

În iulie 1744, Inochentie a convocat Sinodul Extraordinar de la Blaj (la care au luat parte protopopii, preoți, nobili și țărani, ortodocși). În acest "Sfat Național Românesc" - cum i s-a spus - s-a ajuns la concluzia că Unirea cu Roma catolică nu a adus românilor foloasele făgăduite. Episcopul "numit" a declarat că dacă împărăteasa Maria Tereza nu va îndrepta lucrurile convenite în actele constitutive ale Unirii, clerul unit și românii din Transilvania își vor face singuri dreptate. Unirea va fi desființată.

De când e lumea și de când lumea omului e sub vremuri, opinii și-au jucat totdeauna rolurile lor. Cei aflați în Sinodul de la Blaj sau interpuși ai lor și-au "spus" cuvântul. Inochentie a fost chemat imediat la Viena, unde i se întocmise un "dosar" cuprinsând 82 de învinuiri. Bănuind prea bine cel așteaptă în urma amenințărilor grave contra Înălțimii Curții imperiale și refuzând să se înfățișeze comisiei de judecată, Inochentie și-a adus aminte de pontifil de la Roma și a plecat, pe ascuns, spre Cetatea eternă, nădăjduind că Suveranul Pontif ar putea să dobândească pentru românilor din Transilvania ceea ce nu putuse dobândi el însuși pentru neamul său în repetatele cereri trimise Cancelariei de la Viena. Marele "Rector Dei" (Benedict al XIV-lea) l-a ascultat, dar până la urmă, făcând jocul Curții de la Viena și al nobililor unguri, sași și secui din Transilvania, nu l-a mai lăsat să se întoarcă în patrie,

iar în 1751 l-a silit să renunță definitiv la demnitatea episcopală. A murit la 23 septembrie 1768 la Roma de o boală specific românească: **dorul de patrie**.

La Roma, Inochentie a trăit ca prizonier al papalității timp de 24 de ani în chilia unei mănăstiri, măcinat de grija pentru românii din Transilvania. Nu a avut voie să primească scrisori, vesti, ajutoare materiale, dar avea "drepturn" să trimită scrisori. "Într-o din aceste scrisori, trimise din surghiunul de la Roma - scrie Lucian Blaga - Inochentie și-a exaltat dorul de țară într-atât că și-l integra în vizionarea ce-o nutrea cu privire la sfârșitul lumii. Ca bun creștin ce era, el se purta mereu cu nădejdea că se va întoarce cândva ca să se odihnească în pământul țării sale. Exilatul este patetic frâmantat de gândul că la Judecata de Apoi nu poți îndrepta decât din pământul patriei. Inochentie a dus o viață cu totul încinată intereselor și năzuințelor de emancipare ale națiunii. Sentimentul ce i-a întreținut focal ia în cele din urmă forma acestui patriotism eschatologic. Un patriotism de atari adâncimi, și care cere perspective escatologice spre a se rosti, rămâne o pildă de simțire și gândire. Îl vedem prin zări și ziduri pe acest obișnuit călugăr, zbuciumându-se în chilioara sa de la Roma, în suferințele exilului. Îl auzim suspinul: «Nu poti îndrepta decât din pământul patriei! Prin ce disperări ale spiritului a trebuit să treacă Inochentie spre a-și rosti în acest chip iubirea de neam! Ce energie de simțire, ce putere de viziune!»

"Ne-a căzut sub ochi scrisoarea lui Inochentie - continuă Lucian Blaga - în care speranța învierii din morți apare atât de strâns legată de pământul patriei. Si n-o mai putem uita, în tragică și sublimă ei sfâșiere și frumusețe. Ce-ar fi dat, în alte împrejurări, și la nivel istoric major un asemenea spirit! Dar și atâtă e de ajuns să înfruntăm orice comparație. Căci scrisoarea la care ne referim, a lui Inochentie, cântărește greu. Ea cântărește mai mult decât cel mai faimos volum

de spectaculoase Discursuri către națiune, ce-l cunoaște literatura universală".

Are Biserica Română Unită cu Roma dreptul de a condiționa aducerea în țară a osemintelor celui care, cu peste 250 de ani în urmă, în surghiunul de la Roma, socotea, ca bun creștin, că nimeni nu poate îndrepta decât din pământul patriei? Are cineva dreptul să târguiască osemintele unui martir al neamului românesc? Greco-catolicii din Transilvania nu sunt români? Nu au români dreptul de a-și respecta martirii? Nu cumva târguiala greco-catolicilor pe seama osemintelor lui Inochentie Micu are în substraturile ei mai multă fiere decât miere? Nu-și amintesc greco-catolicii din Transilvania că Iisus Cristos i-a izgonit pe cămătarii din templu?

"Conștiința națiunii de puterea ei productivă, de capacitatea ei de creare de valori noi; conștiința activității culturale și sociale prin care se realizează și se mărește națiunea și prin care ea dobândește unitatea și vigoarea morală necesară pentru a deveni un organ al umanității - îată natura patriotismului național. Patriotismul național este activ și constructiv, social și cultural".

Care erau atunci îndatoririle naționale ale românilor? "Astăzi când români au devenit un neam, un stat și un suflet, cu aspirații noi, cu rosturi noi și cu orizonturi întinerite, datoriile naționale sunt mai mari și mai multiple ca în trecut. Prima datorie este de a chema la viață activă masele adânci ale națiunii, de a face eforturi temeinice pentru a desmorți aceste puteri de viață, scoțându-le din pasivitate și punându-le în valoare. Participarea activă la realizarea de fiecare clipă și la perfecționarea continuă a națiunii va deștepta și va ține trează conștiința națională, în cel mai înalt grad, dând naștere patriotismului activ. Prin practicarea patriotismului activ națiunea română efectivă în internaționala națiunilor își va confirma existența ei și își va cucerii atât simpatia și stima celorlalte națiuni, care se acordă totdeauna demnității unei personalități naționale creative, că și dreptul ce izvorăște de aici, în mod nediscutat, al libertății naționale; iar înălțuntrul ei, națiunea română consolidată prin prestigiul unei munci sociale și culturale intense, va forma o atracție irezistibilă pentru diferite crâmpene de națiuni alogene, care se găsesc astăzi în statul român. Patriotismul activ nu se mărginește însă numai la manifestarea voinței de a fi și de a deveni o națiune. Căci nu este suficient numai de a voi. Voința care execută, trebuie să fie anume calificată; ea nu însemnă nimic fără gândire și cunoaștere".

Sigure și actuale sunt aceste datorii și acum.

LUCIAN BLAGA

Vreau să joc!

O, vreau să joc, cum niciodată n-am jucat!
Să nu se simtă Dumnezeu
în mine
un rob în temniță - încătușat.
Pământule, dă-mi aripi:
săgeată vreau să fiu să spintec
nemărginirea,
să nu mai văd în preajmă decât cer,
deasupra cer,
și cer sub mine -
și-aprins în valuri de lumină
să joc
străfulgerat de-avânturi nemairomenite
ca să răsuflă liber Dumnezeu în mine,
să nu cărtească:
"Sunt rob în temniță!"

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii a lumii

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii
și nu ucid
cu mintea tainele, ce le-ntâlnesc
în calea mea
în flori, în ochi, pe buze ori morminte.
Lumina altora
sugrumpă vraja nepătrunsului ascuns
în adâncuri de întuneric,
dar eu,
eu cu lumina mea sporesc a lumii taină -
și-ntocmai cum cu razele ei albe luna
nu micșorează, ci tremurătoare
mărește și mai tare taina noptii,
așa îmbogățesc și eu întunecată zare
cu largi flori de sfânt mister
și tot ce-i ne-nțeles
se schimbă-n ne-nțelesuri și mai mari
sub ochii mei -
căci eu iubesc
și flori și ochi și buze și morminte.

REVISTA

OPINIA
națională

Tiparul executat de
DRAGO PRINT GRUP
Tipografia F.E.D.

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Mariana IONIȚĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon: 330.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 3 000 lei. Plata abonamentele se face prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamente se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111. Citorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, Sect. 1, București - România.